

ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਲਾਬਾਨ ਤੋਂ ਵਿਦਾਈ

ਹਾਰਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਛੇ ਵਰਹੇ ਹੋਰ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (31:41), ਗੰਭੀਰ ਝਗੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਘਟਦੇ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਇੱਜ਼ਤ ਦੇ ਵਧਣ ਅਤੇ ਤਕੜੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਖਤਰਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ।

ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਕੂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ (31:1-16)

ਉਸ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮਾਲ ਤੋਂ ਏਹ ਸਾਰਾ ਧਨ ਉਹ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ।¹ ਫੇਰ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਦਾ ਮੂੰਹ ਡਿੱਠਾ ਤਾਂ ਵੇਖੇ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਾਂਙੁ ਉਹ ਦੀ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।² ਫੇਰ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ ਨੂੰ ਅਰ ਆਪਣਿਆਂ ਸਾਕਾਂ ਕੋਲ ਮੁੜ ਜਾਹ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੋਵਾਂਗਾ।³ ਤਾਂ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਰਾਖੇਲ ਅਰ ਲੇਆਹ ਨੂੰ ਰੜੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਇੱਜ਼ਤ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਘੱਲਿਆ⁴ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਮੈਂ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮੇਰੀ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਾਂਙੁ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਮੇਰੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਿਹਾ।⁵ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੀਆਂ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਬਲ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਟਹਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।⁶ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਮਾਇਆ ਅਰ ਮੇਰੀ ਤਲਬ ਦਸ ਵਾਰੀ ਬਦਲੀ ਪਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਘਾਟਾ ਪੈਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।⁷ ਜੇ ਉਸ ਐਉਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਚਿਤਲੀਆਂ ਤੇਰੀ ਮਜ਼ੂਰੀ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਇੱਜ਼ਤ ਨੇ ਚਿਤਲੇ ਹੀ ਬੱਚੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗਦਰੇ ਤੇਰੀ ਮਜ਼ੂਰੀ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਇੱਜ਼ਤ ਨੇ ਗਦਰੇ ਹੀ ਬੱਚੇ ਦਿੱਤੇ।⁸ ਮੈਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਡੰਗਰ ਖੋਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤੇ।⁹ ਅਤੇ ਐਉਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇੱਜ਼ਤ ਬੇਗ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੁਫਨੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਡਿੱਠਾ ਅਰ ਵੇਖੇ ਜਿਹੜੇ ਬੱਕਰੇ ਇੱਜ਼ਤ ਉੱਪਰ ਟੱਪਦੇ ਸਨ ਉਹ ਗਦਰੇ ਅਰ ਚਿਤਲੇ ਅਰ ਚਿਤਕਬਰੇ ਸਨ।¹⁰ ਤਾਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਦੂਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਫਨੇ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ, ਯਾਕੂਬ! ਮੈਂ ਆਖਿਆ, ਮੈਂ ਰਾਜਰ ਹਾਂ।¹¹ ਤਦ ਉਸ ਆਖਿਆ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵੇਖ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬਕਰੇ ਜਿਹੜੇ ਇੱਜ਼ਤ ਦੇ ਉੱਤੇ ਟੱਪਦੇ ਸਨ ਗਦਰੇ ਅਰ ਚਿਤਲੇ ਅਰ ਚਿਤਕਬਰੇ ਹਨ ਕਿਉਂਜੋ ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸਭ ਡਿੱਠਾ ਹੈ।¹² ਮੈਂ ਬੈਤਏਲ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਤੈਂ ਥੰਮ੍ਹ ਉੱਤੇ ਤੇਲ ਮਲਿਆ

ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਸੁੱਖਣਾ ਸੁੱਖੀ। ਹੁਣ ਉੱਠ ਅਰ ਏਸ ਦੇਸ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਾਗ।¹⁴ ਤਾਂ ਰਾਖੇਲ ਅਰ ਲੇਆਹ ਤੇ ਉੱਤਰ ਦੇਕੇ ਆਖਿਆ, ਕੀ ਅਜੇ ਤੀਕ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਅਥਵਾ ਅਧੀਕਾਰ ਹੈ? ¹⁵ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਓਪਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ ਕਿਉਂਜੋ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵੇਚ ਲਿਆ ਅਰ ਸਾਡੀ ਚਾਂਦੀ ਵੀ ਖਾ ਗਿਆ। ¹⁶ਅਰ ਸਭ ਧਨ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਲਿਆ ਉਹ ਸਾਡਾ ਅਰ ਸਾਡੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਰ ਹੁਣ ਜੋ ਕੁਝ ਤੈਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਸੋਈ ਕਰ।

ਆਇਤ 1. ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਬੁਰਾ ਮਨਾਇਆ (ਵੇਖੋ 30:35) ਅਤੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਧਨ ਜੋੜਨ ਦੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਲੈ ਗਿਆ। ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਧਨ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਏਸਾਓ ਦੇ ਜੇਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ (25:29-34); ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਿਲਖ ਦਾ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਆਇਤ 2. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਡਿੱਠਾ ਕਿ ਲਾਬਾਨ ਦਾ ਮੂੰਹ [ਰਵੱਈਆ] ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। “ਰਵੱਈਏ” (רַבְעִי, ਪਨੇਹ) ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ “ਮੂੰਹ” ਹੈ; KJV ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ “ਚਿਹਰਾ” ਹੈ। ਲਾਬਾਨ ਦਾ ਮੂੰਹ, ਬਾਕੀ ਸੰਕੇਤਾਂ ਵਿਚ, ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਵੱਈਆ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਈ ਦੇ ਧਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਵੇਖਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਉਹ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਬਾਨ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਅੱਗੇ ਵਾਂਙੂ ਉਹ ਦੀ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਆਇਤ 3. ਇਸ ਲਈ, ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ [ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ] ਦੇ ਦੇਸ ਨੂੰ ਅਰ ਆਪਣਿਆਂ ਸਾਕਾਂ ਕੋਲ ਮੁੜ ਜਾਗ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਮੁੜ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੋਵਾਂਗਾ।¹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਉਸ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਬੈਤਏਲ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ: “ਵੇਖ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹਾਂ ਅਰ ਜਿੱਥੇ ਕਿੱਤੇ ਤੂੰ ਜਾਵੇਂਗਾ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਰਾਖੀ ਕਰਾਂਗਾ” (28:15)।

ਆਇਤ 4. ਫਿਰ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਰਾਖੇਲ ਅਰ ਲੇਆਹ ਨੂੰ ਰੜੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਇੱਜੜ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਘੱਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੈਠਕ (ਮੀਟਿੰਗ) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਸੁਰੀਤਾਂ ਜਾਂ ਗੋਲੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੁਲਾਇਆ (30:43)। ਪਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗੁਪਤਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਖੇਲ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਲਾਬਾਨ ਕਿੰਨਾ ਨੀਚ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਡਰਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੀ ਟੋਲੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕਈ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਲਈ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਆਇਤ 5. ਇਸ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਮੂੰਹ (“ਰਵੱਈਆ”) ਮੇਰੀ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਾਂਙੂ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਮੇਰੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਲਾਬਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਯਾਕੂਬ ਕੁਚ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ

ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਸਹੀ ਡਰਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਲਈ ਹਿੰਸਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ।

ਆਇਤਾਂ 6, 7. ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਟਹਿਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚੇਤੇ ਕਰਾਇਆ: ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੀਆਂ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਬਲ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਟਹਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਮਾਇਆ ਅਰ ਮੇਰੀ ਤਲਬ ਦਸ ਵਾਰੀ ਬਦਲੀ। ਇੱਥੇ ਜਿਹੜਾ “ਦਸ” ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਦੂਜਿਆਂ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ, “ਬਾਰ-ਬਾਰ” (NJPSV) ਅਤੇ “ਕਈ ਵਾਰ” (CEV) ਹੈ। ਚਤੁਰਾਈ ਨਾਲ, ਪੁਰਖੇ ਨੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਬਾਨ ਦੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ; ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਾਖੇਲ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਦੇ ਲਈ ਕੂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਤੁਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਇਹ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵੈਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਘਾਟਾ ਪੈਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

ਆਇਤ 8. ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਵਰਿਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਜੇ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿਚ ਦੱਸਣ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਉਸ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ: ਜੇਕਰ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਨਾਲ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚਿਤਲੇ ਤੇਰੀ ਮਜ਼ੂਰੀ ਹੋਣਗੇ, ਤਾਂ ਇੱਜ਼ਤ ਨੇ ਚਿਤਲੇ ਹੀ ਬੱਚੇ ਦਿੱਤੇ। ਜੇਕਰ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਗਦਰੇ ਤੇਰੀ ਮਜ਼ੂਰੀ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਇੱਜ਼ਤ ਨੇ ਗਦਰੇ ਹੀ ਬੱਚੇ ਦਿੱਤੇ।

ਆਇਤ 9. ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ (31:1), ਪੁਰਖੇ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸੇਭਾ ਯਹੋਵਾਹ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਡੰਗਰ ਖੋਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਲਾਭ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਜਾਂ ਬੁੱਧ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ (30:37-43) ਪਰ ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਦੈਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 10-13. ਹਾਰਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤਰਕ ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਓ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਦੂਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਫਨੇ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (31:11)। ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਰੁੱਤ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜਾਨਵਰ ਉੱਪਰ ਟੱਪਦੇ ਸਨ (31:10), ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਪੱਤਝੜ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭੇਡਾਂ ਅਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉੱਨ ਕੁਤਰਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (31:19)। ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਰੱਬੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਚਰਵਾਹੀ ਦੇ ਸਾਲ ਲਈ ਲਾਬਾਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਇਕਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਰਿਹਾ

ਸੀ।

ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਵਿਚ, ਉਸ ਨੇ ਡਿੱਠਾ ਕਿ ਬੱਕਰੇ ਇੱਜੜ ਉੱਪਰ ਟੱਪਦੇ ਸਨ ਓਹ ਗਦਰੇ ਅਰ ਚਿਤਲੇ ਅਰ ਚਿਤਕਬਰੇ ਸਨ (31:10)। ਦੂਤ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਖਿਆ, ਯਾਕੂਬ, ਅਤੇ ਪੁਰਖੇ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ, ਮੈਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਂ (31:11)। ਦੂਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵੇਖ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬਕਰੇ ਜਿਹੜੇ ਇੱਜੜ ਦੇ ਉੱਤੇ ਟੱਪਦੇ ਸਨ ਗਦਰੇ ਅਰ ਚਿਤਲੇ ਅਰ ਚਿਤਕਬਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੂਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਟੇਢੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼ ਸੀ ਜੋ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 31:9 ਵਿਚ ਹੈ, ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਮਜਦੂਰੀ ਸਨ ਉਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਲਾਬਾਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ (31:12)। ਅੰਤ ਵਿਚ, ਸੁਰਗੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਦੇ ਦੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਮੈਂ ਬੈਤਏਲ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਤੈਂ ਥੰਮ੍ਹ ਉੱਤੇ ਤੇਲ ਮਲਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਸੁੱਖਣਾ ਸੁੱਖੀ [ਵੇਖੋ 28:10-22²]; ਹੁਣ ਉੱਠ ਅਰ ਏਸ ਦੇਸ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਾਹ (31:13)। ਇਹ ਆਖਰੀ ਕਥਨ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤਰਕ ਸੀ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਾਰਾਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਪੁਰਖੇ ਦੇ ਸਫਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਅੰਸ “ਧਰਤੀ ਦੀ ਧੂੜ ਵਾਂਗਰ” ਅਣਗਿਣਤ ਹੋਵੇਗੀ (28:14, 15)।

ਆਇਤਾਂ 14-16. ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਦੇ ਲਈ ਰਾਜੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਦਰਅਸਲ, ਰਾਖੇਲ ਅਰ ਲੇਆਹ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ - ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਕਾਰਨ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਕੀ ਅਜੇ ਤੀਕ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਅਥਵਾ ਅਧੀਕਾਰ ਹੈ? (31:14)। ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਬਾਨ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਓਪਰੀਆਂ ਵਰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ (31:15)। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੌਦਾਂ ਵਰਿਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਂਦੀ ਵੀ ਖਾ ਗਿਆ (728, ਅਕਲ) ਜਾਂ “ਹੜੱਪ ਗਿਆ ਸੀ” (KJV; ASV; ESV) (31:15)। ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ, ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਾਰਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਰੀਤ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਪਿਤਾ ਦਾਜ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਆਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਧੀਈਆਂ ਦੇ ਲਈ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਟਹਿਲ ਦੇ ਕਾਰਣ ਲਾਬਾਲ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਇੱਜੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (30:27-30; 31:41), ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਬਚਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਟਹਿਲ ਦੇ ਆਖਰੀ ਛੇ ਵਰਿਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਇੱਜੜ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਆ

ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਜਾਨਵਰ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਵੱਧ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਲਾਬਾਨ ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਮਾਲ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਸੀ, ਧੋਖਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੰਪਤੀ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਲਾਲਚੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਧਨ ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਚਾਲਾਕ ਤਰਕੀਬਾਂ ਨੇ ਰਾਖੇਲ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸਹੀ ਪੇਸ਼ ਆਵੇਗਾ; ਇਸ ਲਈ, ਬਿਨਾਂ ਝਿੱਜਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਾਰੂਬ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਜੋ ਕੁਝ ਤੈਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਸੋਈ ਕਰ (31:16)।

ਯਾਰੂਬ ਦਾ ਗੁਪਤ ਕੂਚ (31:17-21)

17 ਤਾਂ ਯਾਰੂਬ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਅਰ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ। 18 ਅਰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਡੰਗਰਾਂ ਨੂੰ ਅਰ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਡੰਗਰ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪਦਨ ਅਰਾਮ ਵਿੱਚ ਕਮਾ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹੱਕ ਲਏ ਤਾਂ ਜੋ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਇਸਹਾਕ ਕੋਲ ਚਲਾ ਜਾਵੇ। 19 ਲਾਬਾਨ ਬਾਹਰ ਆਪਣੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਉੱਠ ਕਤਰਨ ਲਈ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਰ ਰਾਖੇਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚੁਰਾ ਕੇ ਲੈ ਗਈ। 20 ਸੋ ਯਾਰੂਬ ਲਾਬਾਨ ਅਰਾਮੀ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। 21 ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਭੱਜਿਆ ਅਤੇ ਉੱਠ ਕੇ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਲੰਘ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਗਿਲਆਦ ਦੇ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਕੀਤਾ।

ਆਇਤਾਂ 17, 18. ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਖੇਲ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਲਈ ਹਾਰਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਪਸ ਕਨਾਨ ਨੂੰ ਪਰਤਣ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਬੁਲਾਹਟ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮੁਆਫਕ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਯਾਰੂਬ ਨੇ ਉਥੋਂ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਤੀਵੀਆਂ, ਬਾਰਾਂ ਬੱਚੇ, ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਨੌਕਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਜਨ, ਨਾਲੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਸਨ (30:43; 32:13-15)। ਯਾਰੂਬ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਡੰਗਰਾਂ ਅਰ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪਦਨ ਅਰਾਮ ਵਿੱਚ ਕਮਾਇਆ ਸੀ ਸਮੇਤ ਆਪਣੀ ਟੇਲੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਰ ਵਿਚ ਲੋੜ ਸੀ, ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ (28:1, 2 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ); ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਇਸਹਾਕ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਿਆ।

ਆਇਤ 19. ਲਾਬਾਨ ਯਾਰੂਬ ਦੇ ਕੂਚ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋਰਨਾਂ ਅਯਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਉੱਠ ਕਤਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ (ਵੇਖੋ 38:12, 13; 1 ਸਮੂਏਲ 25:2-8; 2 ਸਮੂਏਲ 13:23-25)। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ, ਇਹ ਅਜੀਬ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਲਾਬਾਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਉੱਠ ਕਤਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਯਾਰੂਬ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇੱਜੜਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮੇ ਅਤੇ ਭਾਂਜੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਨ-ਮੁਟਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੰਭੀਰ ਸੀ ਕਿ ਯਾਰੂਬ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਉੱਠ ਕਤਰਨ ਦੇ ਲਈ ਹੋ ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਜਦੋਂ ਲਾਬਾਨ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਰਾਖੇਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰੇਲੂ

ਬੁੱਤਾਂ [בְּצֻלֹתַי, *ਥਰਾਪਿਮ*] ਨੂੰ **ਚੁਰਾ ਕੇ ਲੈ ਗਈ** (ਵੇਖੋ ਨਿਆਈਆਂ 18:17)। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਬਜਾਇ ਜੋ ਦਾਉਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ (1 ਸਮੂਏਲ 19:13-16) ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੁੱਤ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖੇਲ ਕਚਾਵੇ ਵਿਚ ਲੁਕਾਉਣ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਹੋਈ (31:34)।

ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਦੇਵਵਾਦੀ ਰਿਹਾ ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਕਈ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ “ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਰਕਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (30:27),³ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਤਕੜਾਈ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਸੋਪੇਤਾਮੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਸੀ (31:30-32)।

ਰਾਖੇਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰੋਂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਚੁਰਾਇਆ ਸੀ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਕਈ ਜਵਾਬ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਬੁੱਤ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਣਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ਜਾਂ ਕਨਾਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੇ। ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਟੋਲੀ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤ ਨਿਕਲੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ। ਪੁਰਖੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇਣੀ ਪਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਲੂਤ ਦੇ ਰੁੱਖ ਹੇਠ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਕਮ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ ਦਫਨਾ ਦਿੱਤਾ (35:2-4)। ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਉਹ ਬੁੱਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਦਫਨਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਬੁੱਤ ਹੋਗੇ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਗੇ ਸਨ ਜੋ ਰਾਖੇਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰੋਂ ਚੁਰਾ ਕੇ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੀ।

ਦੂਜੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਖੇਲ ਨੇ ਖੁਣਸ ਅਤੇ ਕਰੋਧ ਦੇ ਕਾਰਣ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰਾਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਵਪਾਰ ਦਾ ਮਾਲ ਹੋਣ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਵਰਹੇ ਬੀਤਦੇ ਗਏ, ਲਾਬਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਖਾਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ (31:14, 15)। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਾਇਦ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰਾਉਣਾ ਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਰਾਖੇਲ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਹਿਸਾਬ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਸੀ।

ਤੀਜਾ ਸੁਝਾਅ ਮਸੋਪੇਤਾਮੀਆ ਦੇ ਨੁਜ਼ੀ ਤਖਤੀਆਂ (ਪੰਦਰਵੀਂ ਸਦੀ ਮਸੀਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਤੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਘਰੇਲੂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਸੰਪਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।⁴ ਇਹ ਖ਼ਾਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸੱਚ ਸੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਧੀਆਂ, ਜਵਾਈ ਜਾਂ ਗੋਦ ਲਏ ਗਏ ਪੁੱਤਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।⁵ ਫਿਰ ਵੀ, ਜੇਕਰ ਰਾਖੇਲ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਖੁਦ ਦੇ ਲਈ ਜਾਂ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਾਰਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੁਭਾਵਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ, ਯਾਕੂਬ ਹੁਣ ਲਾਬਾਨ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਨੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਭੱਜਣ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਹਾਰਾਨ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਕਰੋਧ ਦਾ

ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦੋਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਸਿਰਫ ਇਕ ਕਿਆਸ ਹੈ।

ਆਇਤ 20. ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਵੀਹ ਵਰਿਹਾਂ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਹੁਣ ਯਾਕੂਬ ਲਾਬਾਨ ਅਰਾਮੀ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। “ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ” ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਬਰਾਨੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ “ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੁਰਾ ਲਿਆ।” ਆਇਤ 19 ਵਿਚ ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹੀ ਇੱਥੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ “ਚੁਰਾਇਆ” (גָּנַב, *ਗਨਬ*), ਜਦ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ “ਚੁਰਾਇਆ” (*גנב*)। ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਉਸ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਕਰੋਧ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਕੂਚ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ। ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਈ ਉਸ ਦੀ ਬਹੁਮੁੱਲੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਯਾਕੂਬ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਉਸ ਦੇ ਦੋਹਤਰੇ ਪੋਤਰਿਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇੰਜੜਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਝੁੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਦੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਆਇਤ 21. ਇਸ ਲਈ, ਯਾਕੂਬ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਭੱਜਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਰਿਆ ਫਰਾਤ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਗਿਲਆਦ ਦੇ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚੱਲਦਾ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਯਰਦਨ ਨਦੀ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਗਲੀਲ ਦੀ ਝੀਲ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੀਹ ਵਰਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਨਾਨ ਤੋਂ ਹਾਰਾਨ ਨੂੰ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਹੁਣ ਉਹ ਇਕ ਧਨੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਘਰ ਪਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਭਗੌੜਾ ਸੀ।

ਲਾਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਅਤੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਨਾ (31:22-35)

²²ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ²³ਤਾਂ ਉਸ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਸੱਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਅਰ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਲਆਦ ਦੇ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਜਾ ਲਿਆ। ²⁴ਪਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਅਰਾਮੀ ਦੇ ਕੋਲ ਰਾਤ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਆਖਿਆ, ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਹੋ ਅਰ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਨਾਲ ਭਲਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਬੋਲ। ²⁵ਤਾਂ ਲਾਬਾਨ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲਿਆ ਅਰ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਆਪਣਾ ਤੰਬੂ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਿਲਆਦ ਦੇ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਤੰਬੂ ਖੜਾ ਕੀਤਾ। ²⁶ਤਾਂ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਤੈਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜੇ ਤੂੰ ਮੈਥੋਂ ਚੋਰੀ ਭੱਜ ਆਇਆ ਹੈਂ ਅਰ ਤੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇਰਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੱਕ ਲਿਆਇਆ ਹੈਂ? ²⁷ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਲੁਕ ਕੇ ਭੱਜਾ ਅਰ ਮੈਨੂੰ ਠੱਗਿਆ ਅਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਜੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਅਰ ਰਾਗ ਰੰਗ ਅਰ ਡੱਫਾਂ ਅਰ ਬਰਬਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆ ਕਰਦਾ? ²⁸ਤੈਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਚੁੰਮਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ? ਹੁਣ ਤੈਂ ਮੂਰਖਪੁਣਾ ਕੀਤਾ। ²⁹ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੇ ਨਾਲ

ਬੁਰਿਆਈ ਕਰਾਂ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਕੱਲ ਰਾਤ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ 'ਖਬਰਦਾਰ ਹੋ ਅਰ ਯਾਕੂਬ ਨਾਲ ਭਲਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਬੋਲ। ³⁰ਹੁਣ ਤੂੰ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਹੈਂ ਹੀ ਕਿਉਂਜੇ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਲਈ ਅੱਤ ਲੇਚਦਾ ਹੈਂ ਪਰ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਚੁਰਾਇਆ? ³¹ਤਾਂ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਦੇਕੇ ਆਖਿਆ, ਏਸ ਲਈ ਕਿ ਮੈਂ ਡਰਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਮੈਥੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਰ ਨਾਲ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੇਂਗਾ। ³²ਜਿਹਦੇ ਕੋਲ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਵੇਂਗਾ ਉਹ ਜੀਉਂਦਾ ਨਾ ਰਹੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਚ ਲੈ ਅਰ ਜੇ ਕੁਝ ਤੇਰਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਨਿੱਕਲੇ ਲੈ ਲੈ। ਪਰ ਯਾਕੂਬ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਖੇਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰਾਇਆ ਹੈ। ³³ਤਾਂ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਅਰ ਲੇਆਹ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਅਰ ਦੋਹਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਕੁਝ ਨਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ³⁴ਤਾਂ ਰਾਖੇਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰੇਲੂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਉਠ ਕੇ ਕਚਾਵੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਗਈ ਅਰ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਸਾਰਾ ਤੰਬੂ ਟੋਹਿਆ ਪਰ ਕੁਝ ਨਾ ਲੱਭਾ। ³⁵ਤਾਂ ਉਸ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਹੇ ਮੇਰੇ ਸਵਾਮੀ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਏਹ ਗੱਲ ਗਰੰਜਗੀ ਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਉੱਠ ਸੱਕੀ ਕਿਉਂਜੇ ਮੈਂ ਤੀਵੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਸੇ ਉਸ ਨੇ ਟੋਹਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਓਹ ਬੁੱਤ ਨਾ ਲੱਭੇ।

ਆਇਤਾਂ 22, 23. ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ, ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਈ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਪਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸੈਨਕ ਬਲ ਬਣ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਟੋਲੀ ਦਾ ਸੱਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਕਰ ਕੇ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਰ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਲਆਦ ਦੇ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਜਾ ਲਿਆ। "ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਾ" (ἑτάλη, ਰਡੈਪ) ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ "ਯੁੱਧ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।⁶

"ਸੱਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਪੈਂਡਾ" ਵਾਕ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਖੜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਰਾਨ ਤੋਂ ਗਿਲਆਦ ਦੀ ਦੂਰੀ 350 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੀਲਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਲਾਬਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੰਜਾਹ ਮੀਲਾਂ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ "ਸੱਤ ਦਿਨ" ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਜਾਂ ਇਕ ਮੁਹਾਵਰਾ ਜਾਂ ਬੋਲਚਾਲ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਫੜਿਆ? ਆਖਰਕਾਰ, ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਟੋਲੀ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚੇ, ਭੇਡਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਨਵਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੱਲਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੂ ਯਾਦ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਟੋਲੀ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਚੱਲੀ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲਾਬਾਨ ਤੋਂ ਭੱਜ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਕ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਤੀਜਾ ਪਹਿਲੂ, ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਕੂਚ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਉੱਠ ਕਤਰਣ, ਆਪਣੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੇ ਲਈ ਸਾਜੇ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਰਸਦ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਆਇਤ 24. ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਅਰਾਮੀ ਦੇ ਕੋਲ ਰਾਤ

ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਨਾਲ ਭਲਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਬੋਲਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਕਿ ਲਾਬਾਨ ਆਪਣੇ ਜਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਧਮਕਾਉਣ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਬੈਤਏਲ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਹਾਂਗਾ, ਤੇਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਨਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਆਵਾਂਗਾ (28:15)।

ਆਇਤ 25. ਲੰਬੇ ਸਫਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, **ਲਾਬਾਨ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲਿਆ**, ਜਿਸ ਨੇ **ਆਪਣਾ ਤੰਬੂ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਸੀ**। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲਾਬਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਟੇਲੀ ਨੇ ਵੀ **ਗਿਲਆਦ ਦੇ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਤੰਬੂ ਖੜਾ ਕੀਤਾ**। ਦੋਵੇਂ ਟੇਲੀਆਂ ਯਰਦਨ ਨਦੀ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਜੋ ਵਰਣਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਉਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਦੋ ਪਹਾੜੀ ਉਚਾਈਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਸਪਾਹ ਅਤੇ ਗਿਲਆਦ,⁷ ਜਿੱਥੇ ਵਿਰੇਧੀ ਸਮੂਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਆਇਤ 26. ਵਿਰੇਧੀ ਰਵੱਈਏ ਨਾਲ, **ਲਾਬਾਨ ਯਾਕੂਬ** ਕੋਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: **ਤੈਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ...?** ਇਹ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਣਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ (3:13; 4:10; 12:18; 20:9; 26:10)। ਫੇਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਵਿਅੰਗ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਹੋਈ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਰਾਖੇਲ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲੇਆਹ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਸੀ (29:25)। ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਕ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਦੀਆਂ ਵਾਂਗੂ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇੱਥੇ, ਲਾਬਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਸਾਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਾਂਗ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਦਿਲ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਾਬਾਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਰਾਖੇਲ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਦੋਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਲਾਲਚ ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਭੱਜਣ ਦੇ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਲਾਬਾਨ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ "ਓਪਰੀਆਂ" ਅਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ (31:15)।

ਆਇਤਾਂ 27, 28. ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਪਾਖੰਡੀ ਨਿੰਦਿਆ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਲਾਬਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਇਕ ਬੇਰਹਿਮ ਦੁਸ਼ਟ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਲੁਕ ਕੇ ਭੱਜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਰਾਗ ਰੰਗ ਅਰ ਡੱਫਾਂ ਅਰ ਬਰਬਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਠੱਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਸੰਗੀਤ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਅੰਯੂਬ 21:12; ਲੂਕਾ 15:25)।

ਹਾਲੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਾਕਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਵੀ, ਉਸ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਤੇ ਬੇਰਹਿਮ ਹੋਣ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਣ (ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਦੇ ਦੇਹਤਰਿਆਂ)^੪ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ (ਵੇਖੋ ਰੂਥ 1:9, 14)। ਜੇ ਲੋਕ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਹਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਨਾਲ ਕਨਾਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰਤਣ ਦੇਣਾ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਆਇਤ 29. ਜਦ ਕਿ ਲਾਬਾਨ ਕੋਲ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਹਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਬੁਰਿਆਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਗੋਂ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਜਵਾਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨਾ ਸੀ - ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ, ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਹੋ ਅਰ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਨਾਲ ਭਲਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਬੋਲ (31:24)। ਪਰਮੇਸੁਰ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਰਾਖਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਵਰਤਾਓ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਇਤ 30. ਫਿਲਹਾਲ, ਲਾਬਾਨ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਪਰਤਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਬਣਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੂਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਪਰਗਟ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਚੁਰਾਇਆ?

ਆਇਤ 31. ਆਖਰਕਾਰ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲ ਨਾਲ ਲੁਕ ਕੇ ਉੱਥੋਂ ਰੂਚ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਇਸ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਬਾਨ [ਉਸ ਦੀਆਂ] ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋਰ ਨਾਲ [ਉਸ ਕੋਲੋਂ] ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਇਤ 32. ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਸੰਬੰਧੀ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੌਂਹ ਖਾਧੀ ਕਿ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਉਹ ਨਿੱਕਲਣੇ ਉਹ ਜੀਉਂਦਾ ਨਾ ਰਹੇਗਾ। ਉਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੌਂਹ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਚੋਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਦਾ ਸੀ। ਯਾਕੂਬ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਰੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਲੱਭੇ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਹਰਸਪੂਰਣ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਖੇਲ [ਉਸ ਦੀ ਮਨਪਸੰਦ ਪਨਤੀ] ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰਾਇਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ 31:19)।

ਆਇਤ 33. ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਤੰਬੂ ਤੋਂ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ

ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਤੇ ਪੂਰਾ ਸੱਕ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਨਾ ਲੱਭਾ। ਫਿਰ ਉਹ **ਲੇਆਹ ਦੇ ਤੰਬੂ** ਵਿਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ **ਦੇਹਾਂ ਗੱਲੀਆਂ ਦੇ ਤੰਬੂ** ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਿਆ, ਪਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨਾ ਲੱਭਾ। ਅੰਤ ਵਿਚ, ਉਹ **ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ**।

ਆਇਤ 34. ਲਾਬਾਨ ਨੇ **ਸਾਰਾ ਤੰਬੂ ਟੋਹਿਆ**, ਪਰ ਫੇਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਲੱਭਾ। ਇੱਥੇ ਜੇ “ਟੋਹਿਆ” ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ *מסר* (*ਮਸਰ*) ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅੰਨ੍ਹੇ ਦੇ ਵਾਂਗ ਟੋਹਣਾ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 28:29; ਅੱਯੂਬ 5:14; 12:25)। ਇਹ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਇਸਹਾਕ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨੂੰ ਟੋਹਿਆ ਸੀ (27:12, 22) ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਸਮਸੂਨ ਨੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੋਹਿਆ ਸੀ (ਨਿਆਈਆਂ 16:26)।

ਜਦੋਂ ਦੁਬਿਧਾ ਵੱਧ ਗਈ, ਲੇਖਕ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਬਾਰੇ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ: **ਰਾਖੇਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰੇਲੂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਉਠ ਦੇ ਕਚਾਵੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਗਈ**। ਪਹਿਲਾਂ, ਹਾਰਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਦਿਆਂ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਸਫਰ ਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ **ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਅਰ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾਂ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਸੀ** (31:17)। ਹਰ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਤੰਬੂ ਲਗਾਇਆ, ਸਾਰੇ ਉਠਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਉਤਾਰ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਂ ਦੇ ਸਵਾਰਾਂ ਦੇ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉੱਤਰੀ ਸੀਰੀਯਾ (ਦਸਵੀਂ ਸਦੀ ਮਸੀਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਵਿਚ ਇਕ ਉਭਰੀ ਹੋਈ ਨਕਾਸ਼ੀ ਇਹ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਉਠ ਸਵਾਰ ਇਕ ਡੱਬੇ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਇਕ ਕਾਠੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ।⁹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਠੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਖੇਲ ਨੇ ਘਰੇਲੂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਉਸ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇਕ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰਾ ਕੇ ਅਤੇ ਲੁਕਾ ਕੇ, ਰਾਖੇਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਲਈ ਆਖਰੀ ਅਨਾਦਰ ਵਿਖਾਇਆ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਭੰਗ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਲੇਆਹ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਕਈ ਵਰਿਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਭਰੀ ਲਾਗਤਬਾਜੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ।

ਆਇਤ 35. ਜਦੋਂ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਤੰਬੂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਠ ਦੀ ਕਾਠੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਸੇਪੋਤਾਮੀਆ ਵਿਚ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ 19:32)। ਰਾਖੇਲ ਨੇ **ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ** ਦੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਅਨਾਦਰ ਕੀਤਾ। ਬਜਾਇ ਇਸ ਦੇ, ਉਸ ਨੇ ਨਿਮਰਤਾਪੂਰਵਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ: **ਹੇ ਮੇਰੇ ਸਵਾਮੀ¹⁰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਏਹ ਗੱਲ ਗਰੰਜਗੀ ਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਉੱਠ ਸੱਕੀ ਕਿਉਂਜੋ ਮੈਂ ਤੀਵੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹਾਲ [ਮਾਹਵਾਰੀ] ਵਿੱਚ ਹਾਂ**। ਹੁਣ, ਰਾਖੇਲ ਵੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੇ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਦਾ ਇਹ ਮਹੀਨੇ

ਦਾ ਅਣਉਚਿਤ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ, ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਅਧੀਨ, ਔਰਤ ਨੂੰ ਮਾਹਵਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਸੁੱਧ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਛੋਹਦਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸੁੱਧ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ 15:19)। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਆਰੰਭਕ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕੀਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ।¹¹

ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਕ੍ਰੋਧਿਤ ਉੱਤਰ (31:36-42)

³⁶ਏਹ ਗੱਲ ਯਾਕੂਬ ਲਈ ਗਰੰਜਰੀ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਝਗੜਨ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ, ਮੇਰਾ ਕੀ ਦੇਸ਼ ਅਰ ਮੇਰਾ ਕੀ ਪਾਪ ਹੈ ਜੇ ਤੈਂ ਔਨਾ ਤੱਤਾ ਹੇ ਕੇ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਹੈ? ³⁷ਤੈਂ ਜੇ ਮੇਰਾ ਸਾਰਾ ਅਸਬਾਬ ਟੋਹਿਆ ਤੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਅਸਬਾਬ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਲੱਭਾ? ਉਹ ਨੂੰ ਐਥੇ ਆਪਣੇ ਅਰ ਮੇਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਾਂ ਤਾਂ ਜੇ ਉਹ ਸਾਡਾ ਦੇਹਾਂ ਦਾ ਨਿਆਉਂ ਕਰਨ। ³⁸ਮੈਂ ਏਹਨਾਂ ਵੀਹਾਂ ਵਰਿਹਾਂ ਤੀਕ ਤੇਰੇ ਸੰਗ ਰਿਹਾ, ਤੇਰੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਅਰ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦਾ ਗੱਭ ਨਾ ਡਿੱਗਿਆ ਅਰ ਤੇਰੇ ਇੱਜੜ ਦੇ ਮੱਢੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਖਾਯੋ। ³⁹ਅਰ ਫੱਟੜਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਮੈਂ ਝੱਲਿਆ ਅਰ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਦਿਨ ਯਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਉਹ ਤੈਂ ਮੇਥੋਂ ਮੰਗਿਆ। ⁴⁰ਇਹ ਮੇਰਾ ਹਾਲ ਸੀ ਭਈ ਦਿਨੇ ਧੁੱਪ ਅਰ ਰਾਤੀਂ ਪਾਲੇ ਮੈਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨੀਂਦਰ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਨੱਠ ਗਈ। ⁴¹ਏਹ ਵੀਹ ਵਰਹੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਚੰਦਾਂ ਵਰਹੇ ਤੇਰੀਆਂ ਦੇਹਾਂ ਧੀਆਂ ਲਈ ਤੇਰੀ ਟਹਿਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਛੇ ਸਾਲ ਤੇਰੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਤੈਂ ਦਸ ਵਾਰ ਮੇਰੀ ਤਲਬ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ। ⁴²ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ ਦਾ ਡਰ ਮੇਰੇ ਸੰਗ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸੱਖਣੇ ਹੱਥ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਮੇਰਾ ਕਸ਼ਟ ਅਰ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਵੇਖੀ ਅਰ ਕੱਲ ਰਾਤ ਤੈਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ।

ਆਇਤ 36. ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭਾ ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ, ਮੇਰਾ ਕੀ ਦੇਸ਼ ਅਰ ਮੇਰਾ ਕੀ ਪਾਪ ਹੈ ਜੇ ਤੈਂ ਔਨਾ ਤੱਤਾ ਹੇ ਕੇ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ, ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਜੱਥੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਆਮ ਚੋਰ ਦੇ ਵਾਂਗ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਦੇਹਤਰਿਆਂ, ਧਨ ਮਾਲ ਅਤੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰਾਇਆ ਸੀ।

ਆਇਤ 37. ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੈਂ ਜੇ ਮੇਰਾ ਸਾਰਾ ਅਸਬਾਬ ਟੋਹਿਆ ਤੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਅਸਬਾਬ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਲੱਭਾ? ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਭਾ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਚੇਰੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਅਸਬਾਬ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਦੇਵਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਿਆਉਂ ਕਰ ਸਕਣ। ਜੈਨ ਈ. ਹਾਰਟਲੀ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ: “ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਅਪਨਾ ਕੇ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਸਭਾ ਦੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ।”¹² ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨੈਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਜੇ ਉੱਥੇ

ਖੜ੍ਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਇਕ ਝੂਠੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਵਜੋਂ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਆਇਤ 38. ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਗੱਲ ਹਾਲੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਦੀ **ਵੀਹਾਂ ਵਰਿਹਾਂ** ਤੀਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਟਹਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ, ਉੱਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹੋਰ ਭੜਕਦਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਇਨਸਾਫੀਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਝੱਲੀਆਂ ਸਨ। ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਦੀ ਇੰਨੇ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ **ਭੇਡਾਂ** ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀਆਂ **ਬੱਕਰੀਆਂ ਦਾ ਗੱਭ ਡਿੱਗਿਆ**। ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ ਦੇ **ਇੱਜ਼ਤ** ਵਿੱਚੋਂ ਕਦੇ ਕੋਈ **ਮੋਢੇ** ਨਹੀਂ ਸੀ **ਖਾਏ** (ਵੇਖੋ ਰਿਜ਼ਕੀਏਲ 34:3, 8, 10)।

ਆਇਤ 39. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੰਗਲੀ **ਦਰਿੰਦਿਆਂ** ਦੁਆਰਾ ਹਮਲੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਇਹ ਖੁਦ ਯਾਕੂਬ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ **ਘਾਟਾ ਝੱਲਿਆ** ਜੋ ਫੱਟੜ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਸੋਪੋਤਾਮੀਆ ਵਿਚ ਆਜ਼ੜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਾਟਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਰੀਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।¹³ ਆਜ਼ੜੀ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਚੋਰੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ। ਮਾਲਕ ਇਕ ਆਜ਼ੜੀ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਜਾਗਦਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਚੱਵੀ ਘੰਟੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਕਰੇ। ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਕੋਲੋਂ ਸਾਰਾ ਘਾਟਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ **ਦਿਨ ਯਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ**।

ਆਇਤ 40. ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਇੰਨੇ ਵਰਹੇ ਉਸ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸੇਵਾ ਟਹਿਲ ਦੇ ਲਈ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ, ਯਾਕੂਬ ਕਠਿਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਆਜ਼ੜੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਜੂਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਾਰਾਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸੀ: **ਇਹ ਮੇਰਾ ਹਾਲ ਸੀ ਭਈ ਦਿਨੇ ਧੁੱਪ ਅਰ ਰਾਤੀਂ ਪਾਲੇ** [ਵੇਖੋ ਯਿਰਮਿਯਾਹ 36:30] **ਮੈਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨੀਂਦਰ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਨੱਠ ਗਈ**। ਇੱਜ਼ਤ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧੁੱਪ ਅਰ ਪਾਲੇ ਦਾ ਦਿਲੇਰੀ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੀਂਦਰਿਆਂ ਨੂੰ ਝੱਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਆਇਤ 41. ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਯਾਕੂਬ ਨੇ **ਵੀਹ ਵਰਹੇ** ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਸ ਨੇ **ਲਾਬਾਨ** ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਬਿਤਾਏ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ, ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜਵਾਬੀ ਨਾਲੇ ਵੱਧ ਕੇ ਇਕ ਨੈਕਰ ਜਾਂ ਇਕ ਗੁਲਾਮ ਵਰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ **ਮੈਂ ਚੰਦਾਂ ਵਰਹੇ** ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ ਦੀਆਂ **ਦੇਹਾਂ ਧੀਆਂ** ਲਈ ਉਸ ਦੀ **ਟਹਿਲ ਕੀਤੀ** ਸੀ; ਪਰ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਰਾਖੇਲ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਚਤੁਰਾਈ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ, **ਛੇ ਸਾਲ** ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇੱਜ਼ਤ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿ **ਤੈਂ ਦਸ ਵਾਰ ਮੇਰੀ ਤਲਬ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ**। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੇਸ਼

ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਖੁਦ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਅਤੇ ਝੂਠਾ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਸੀ ਕਿ “ਤੇਰੇ ਸਾਰੇ ਭਰਾ ਜੋ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਆਏ ਹਨ ਉਸ ਦੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ।”

ਆਇਤ 42. ਅਸਲ ਵਿਚ, ਯਾਕੂਬ ਸਿਰਫ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਾਬਾਨ ਦੀ ਚਾਲਾਕ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਰਖੇ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ ਦਾ ਡਰ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਉਹ ਪਰਮੇਸੁਰ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਇਸਹਾਕ ਡਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਸਹਾਕ ਆਦਰ ਅਤੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਸੀ” (ਵੇਖੋ ਯਸਾਯਾਹ 8:13)। ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਕੱਲ ਰਾਤ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਬਾਰੇ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਨਾਲ “ਭਲਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਬੋਲਣਾ” ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (31:29)। ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਸੰਗ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਲਾਬਾਨ ਨੇ (ਉਸ ਨੂੰ) ਜ਼ਰੂਰ ਸੱਖਣੇ ਹੱਥ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਨਾਮੰਜੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਝਿੜਕਿਆ।

ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਲਾਬਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਨੇਮ (31:43-55)

⁴³ਤਾਂ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਦੇਕੇ ਆਖਿਆ, ਏਹ ਧੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਧੀਆਂ ਅਰ ਏਹ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਅਰ ਏਹ ਇੰਜੜ ਮੇਰੇ ਇੰਜੜ ਹਨ ਅਰ ਜੇ ਤੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈਂ ਸਭ ਮੇਰਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਣੀਆਂ ਏਹਨਾਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਏਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਾਂ? ⁴⁴ਸੇ ਹੁਣ ਤੂੰ ਆ ਜੇ ਮੈਂ ਅਰ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਅਰ ਤੇਰੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਖੀ ਹੋਵੇ। ⁴⁵ਤਾਂ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਲੈਕੇ ਥੰਮ੍ਹ ਖੜਾ ਕੀਤਾ। ⁴⁶ਅਰ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਪੱਥਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ। ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੱਥਰ ਲੈਕੇ ਇੱਕ ਢੇਰ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਥੇ ਉਸ ਢੇਰ ਕੋਲ ਖਾਧਾ। ⁴⁷ਤਾਂ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਯਗਰ ਸਾਰਦੂਬਾ ਰੱਖਿਆ ਪਰ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਗਲੇਦ ਰੱਖਿਆ। ⁴⁸ਤਾਂ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਏਹ ਢੇਰ ਮੇਰੇ ਅਰ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਾਖੀ ਹੋਵੇ। ਏਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਦਾ ਨਾਉਂ ਗਲੇਦ ਰੱਖਿਆ। ⁴⁹ਅਰ ਮਿਸਪਾਹ ਵੀ ਏਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਆਖਿਆ ਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਮੇਰੀ ਅਰ ਤੇਰੀ ਜਦ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਉਚਲੇ ਹੋਈਏ ਰਾਖੀ ਕਰੇ। ⁵⁰ਜੇ ਤੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਰੱਖੋਂ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਤੀਵੀਆਂ ਲੈ ਆਵੇਂ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਪਰ ਵੇਖ ਪਰਮੇਸੁਰ ਮੇਰੇ ਅਰ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਾਖੀ ਹੈ। ⁵¹ਨਾਲੇ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਵੇਖ ਏਹ ਢੇਰ ਅਰ ਵੇਖ ਏਹ ਥੰਮ੍ਹ ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਰ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ⁵²ਏਹ ਢੇਰ ਸਾਖੀ ਹੈ ਅਰ ਏਹ ਥੰਮ੍ਹ ਸਾਖੀ ਹੈ ਕਿ ਬੁਰਿਆਈ ਲਈ ਮੈਂ ਏਹ ਢੇਰ ਤੋਂ ਤੇਰੀ ਵੱਲ ਨਾ ਲੰਘਾਂ ਅਤੇ ਤੂੰ ਵੀ ਏਹ ਢੇਰ ਅਰ ਏਸ ਥੰਮ੍ਹ ਤੋਂ ਮੇਰੀ ਵੱਲ ਨਾ ਲੰਘੋ। ⁵³ਅਬਰਾਹਾਮ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਅਰ ਨਾਹੋਰ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਵਤੇ ਸਾਡਾ ਨਿਆਉਂ ਕਰਨ ਤਾਂ ਯਾਕੂਬ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਇਸਹਾਕ ਦੇ ਡਰ ਦੀ ਸੋਹ ਖਾਧੀ। ⁵⁴ਤਾਂ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਉਸ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਈ ਅਰ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ ਅਰ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਰਾਤ ਕੱਟੀ। ⁵⁵ਤਾਂ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਆਪਣੇ

ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਅਰ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਿਆ ਅਰ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦਿੱਤੀ ਅਰ ਲਾਬਾਨ ਤੁਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਗਿਆ।

ਆਇਤ 43. ਧਨ ਦੈਲਤ ਦੇ ਜਨੂਨ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਦੀ ਸੇਚ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਯਾਰੂਬ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੰਕਾਰ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਝੂਠਾ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ, ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਪੁੱਤ੍ਰ, ਇੱਜੜ ਅਤੇ ਸਭ ਨਿੱਜੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੈ ਆਏ ਸਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਯਾਰੂਬ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਧਨ ਮਾਲ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵੀਹ ਵਰਹੇ ਲਾਬਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਟਹਿਲ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ, ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ, ਲਾਬਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਈਰਖਾਲੂ ਅਤੇ ਲਾਲਚੀ ਝੂਠੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਅਲੰਕਾਰਕ ਸਵਾਲ ਨੇ ਹਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ: **ਹੁਣ ਮੈਂ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਣੀਆਂ ਏਹਨਾਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਏਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਾਂ?** ਜਦ ਕਿ ਪੂਰਵਸਰਗ 7 (ਲੇ) ਦਾ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਨੁਵਾਦ “ਨੂੰ” ਜਾਂ “ਲਈ” ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਬਾਰੇ” ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰਨਾਂ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿਚ “ਬਾਰੇ” ਹੈ (NIV; NRSV; NLT; NJPSV; JB; NJB; NEB; REB)। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, NIV ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਣੀਆਂ ਏਹਨਾਂ ਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਏਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਰਾਂ?” ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕਾਰਣ (31:24, 42), ਲਾਬਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਮੁੜ ਤੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ (ਵੇਖੋ CEV; NCV)।

ਆਇਤ 44. ਆਪਣੇ ਰਹਿੰਦੇ-ਖੁੰਹਦੇ ਆਦਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹਣ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਖੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਨੇ ਯਾਰੂਬ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਆਇਤ 45. ਯਾਰੂਬ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਠੇਹਰਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਲਾਬਾਨ ਦੀ ਹਊਮੈ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਧੱਕਾ ਲੱਗਾ ਸੀ; ਫਿਰ ਵੀ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮਨਾਈ। ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਲੈਕੇ ਥੰਮ੍ਹ ਖੜਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਵਰਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੈਤਏਲ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ (28:18)।

ਆਇਤ 46. ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਇਕਰਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਯਾਰੂਬ ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੰਨ੍ਹੇ ਗਏ ਨੇਮ ਦੀ ਜਮਾਨਤ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ (ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ) ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੱਥਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਢੇਰ (73, ਗਲ, “ਇਕ ਢੇਰ”) ਲਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਉਸ ਢੇਰ ਕੋਲ ਨੇਮ ਦਾ ਭੋਜਨ ਖਾਧਾ (ਵੇਖੋ 26:30)। ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਖਾਣੇ ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਟੱਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਮਾਰਕ ਦੀ ਚਰਚਾ 54 ਆਇਤ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਆਇਤਾਂ 47-49. ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਦਾ ਯਗਰ ਸਾਹਦੂਬਾ ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇਕ ਅਰਾਮੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਸਾਖੀ ਦਾ ਢੇਰ”¹⁴ ਯਾਰੂਬ ਨੇ

ਉਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਗਲੇਦ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੈ।¹⁵ ਵੀਹ ਸਾਲ ਹਾਰਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਰਖਾ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਨਾਉਂ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਫਿਰ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਏਹ ਢੇਰ ਮੇਰੇ ਅਰ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਾਖੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਗਲੇਦ ("ਸਾਖੀ ਦਾ ਢੇਰ") ਨਾਲੇ ਮਿਸਪਾਹ ("ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੁਰਜ") ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਕਥਨ ਵਿਚ "ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹੋਰਫੇਰ ਹੈ: ਯਹੋਵਾਹ ਮੇਰੀ ਅਰ ਤੇਰੀ ਜਦ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਹੋਈਏ ਰਾਖੀ ਕਰੇ।

ਆਇਤ 50. ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ, ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਡਰ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਈ [ਉਸ ਦੀਆਂ] ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਰੱਖੇਗਾ। "ਤੰਗ ਰੱਖੇ" ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹੈ נָסַח (ਅਨਾਹ), ਇਹ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਹੜਾ 16:6 ਵਿਚ ਸਾਰਾਹ ਦੇ ਰਾਜਰਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੁਰੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ, ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਸੀ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਤੀਵੀਆਂ ਵੀ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚ ਲੇਆਹ ਅਤੇ ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਨਵੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਨੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਦੇਹਤਰਿਆਂ ਦੀ ਮਿਲਖ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ; ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਧਨ ਦੌਲਤ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ, ਲਾਬਾਨ ਆਪਣੇ ਜਵਾਈ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਪਟੀ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਰਮ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲਿਖਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਖੇਲ ਦੀ ਥਾਂ ਲੇਆਹ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ। ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਕਾਫੀ ਵਾਰ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਯਾਕੂਬ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸੇਵਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਲਾਬਾਨ ਯਾਕੂਬ ਤੇ ਖੁਦ ਦੇ ਵਰਗਾ ਬਣਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਮਨਵਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਵਿੱਅਗ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨੇਮ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਸਾਖੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੁਕਾਰਿਆ।

ਆਇਤਾਂ 51, 52. ਕਈ ਸਾਲ ਗੁਜਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਾ ਬਦਲ ਕੇ, ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਸਾਖੀ [ਆਂ] ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਢੇਰ ਅਤੇ ਥੰਮ੍ਹ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸਾਰੀ ਸੋਭਾ ਆਪ ਲੈ ਲਈ ਜਿਸ ਦੇ ਲਾਗੋਂ ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਹੀ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਬੁਰਿਆਈ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਢੇਰ ਅਤੇ ਥੰਮ੍ਹ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਇਕੱਲੇ ਦੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਈ ਦੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ, ਬੱਚੇ, ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਉਸ ਦਾ ਸੀ (31:43)। ਲਾਬਾਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗਲਤ ਸੀ; ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਯਾਕੂਬ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਦੀ

ਗਰੰਟੀ ਦੇਵੇਗੀ।

ਆਇਤ 53. ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ, ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਰ ਨਾਹੋਰ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਸੌਂ ਖਾਧੀ। NASB ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਤਿੰਨ ਵਾਕ ਇੱਕੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀ ਅਬਰਾਹਾਮ (ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਦਾਦੇ), ਨਾਹੋਰ (ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਦਾਦੇ) ਅਤੇ ਤਾਰਹ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੜਦਾਦੇ) ਦੁਆਰਾ ਬੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।¹⁶ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ, ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿਚ “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ” ਲਈ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ (עֲלֹהֵי, ਈਲੋਹ) ਨਿਰੰਤਰ ਮਹਿਮਾ ਦੇ ਬਹੁਵਚਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਘਰੇਲੂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਬਾਨ ਬਹੁਦੇਵਵਾਦੀ ਸੀ (31:19, 30), ਉਸ ਦੀ ਸੌਂ ਦਾ ਉੱਤਮ ਅਰਥ “ਅਬਰਾਹਾਮ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਨਾਹੋਰ ਦਾ ਦੇਵਤਾ” ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (NAB; NJB; NJPSV), ਜੋ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦੋ ਦੇਵਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਉ ਕਰਨ (ਇਬਰਾਨੀ ਵਿਚ ਬਹੁਵਚਨ ਕਿਰਿਆ) ਦੇ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਲਨਾ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਯਾਕੂਬ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਇਸਹਾਕ ਦੇ ਡਰ ਦੀ ਸੌਂ ਖਾਧੀ, ਜਾਂ “ਇਸਹਾਕ ਦੇ ਭੈਦਾਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ”¹⁷ ਦੀ ਸੌਂ ਖਾਧੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ “ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ” ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਸੀ (ਵੇਖੋ 31:42)।

ਆਇਤ 54. ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਸੌਂਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ [ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ] ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ (ਵੇਖੋ 26:30, 31; ਰੂਚ 24:5-11)। ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਇੱਥੇ ਇਕ ਸਮੱਸਿਆ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਇਤ 46 ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲਾਗੇ ਪਹਿਲੇ ਭੋਜਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਇਤ 54 ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਭੇਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਭੋਜਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉੱਥੇ ਦੇ ਭੋਜਨ ਸਨ ਜੋ ਨੇਮ ਦੀ ਲੰਮੀ ਰਸਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਹਵਾਲੇ ਇੱਕੋ ਘਟਨਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਇਤ 46 ਵਿਚ, ਸ਼ਾਇਦ ਨੇਮ ਦੇ ਭੋਜਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਤ 54 ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਅਸਲੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਰਸਮ ਲਾਬਾਨ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦੋਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਸੌਂਹਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਧੀ ਨਾਲ ਪੱਕੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਭੇਟ ਦਾ ਭੋਜਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪਰਾਤ ਉੱਤੇ ਰਾਤ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 31:25 ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤੰਬੂ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਪਰੀਤ ਹੈ।

ਆਇਤ 55. ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਚੋਟਾਂ ਰਾਤੇ ਰਾਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ; ਪਰ ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਲਾਬਾਨ, ਨਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੁਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁੱਸੇ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਾ ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਲਾਬਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਨੇਮ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਸੰਪਤੀ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ,

ਸਵੇਰੇ ਦੇਵੇਂ ਸਮੂਹ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬਾਹਰੀ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਮਿੱਤਰਤਾਪੂਰਣ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ। ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ [ਦੇਹਤਰਿਆਂ] ਅਰ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਿਆ ਅਰ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਦ ਕਿ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਚੁੰਮ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਾਰਾਨ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ (29:13), ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਈ ਨੂੰ ਉਹੇ ਜਿਹਾ ਸਨੇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਿਖਾਇਆ। ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ ਦੇ ਘਮੰਡ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਧੱਕਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਝੂਠੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਨਾਨ ਦੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਿਆ, ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਲਾਬਾਨ ਤੁਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਦੈਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ (ਆਧਿਆਇ 31)

ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਦੈਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਨਾਲੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੀ ਪੁਰਖੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਨਾਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਦੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਗੈਰ-ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦਿੱਤੀ (30:37-43)। ਉਸ ਦੇ ਇੱਜੜ ਦੇ ਵਧਣ ਅਤੇ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਘਟਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਵਿਚ ਬਦਨੀਤੀ ਵਾਲਾ ਬਦਲਾਅ ਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਤੋਂ ਈਰਖਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਸੀ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਿਲਖ ਘੱਟ ਗਈ ਸੀ। ਯਾਕੂਬ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਖਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖੁਦ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਬਾਨ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਵੀ ਕਾਫੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ (31:1, 2)।

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਇਦ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਲਈ ਹਾਰਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਨਾਨ ਨੂੰ ਪਰਤਣ ਦੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ; ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ। ਕੀ ਰਾਖੇਲ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦੇਹਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ? ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਰਖੇ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ ਨੂੰ ... ਮੁੜ ਜਾਹ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੋਵਾਂਗਾ” (31:3)। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹੀ ਵਾਅਦਾ ਸੀ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਕੂਬ ਨਾਲ ਬੈਤਏਲ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ (28:15)।

ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਧਦੇ ਵੈਰ ਦੇ ਕਾਰਣ ਕਨਾਨ ਨੂੰ ਪਰਤ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਾਇਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਵੀਹ ਵਰਿਹਾਂ ਤੱਕ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਟਹਿਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਮਜਦੂਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਅਤੇ ਠੱਗੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹਮ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਆਪਣੇ ਇਕਰਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦ ਕਦੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਭੇਡਾਂ ਅਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਣਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ, ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਨਾ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਵੀ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧਾਇਆ, ਜਦ ਕਿ ਲਾਬਾਨ ਦਾ ਇੱਜ਼ਤ ਘਟ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ (31:3-13)।

ਰਾਖੇਲ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਿਲਖ ਨੂੰ ਵੀ ਲੁੱਟਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ “ਖਰੀਦ ਦੇ ਮੁੱਲ” ਨੂੰ ਵੀ ਖਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ “ਓਪਰੀਆਂ” ਵਰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਜੇ ਕੁਝ ਤੈਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਸੋਈ ਕਰ” (31:14-16)। ਇਸ ਲਈ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰੇ ਮਾਲ ਡੰਗਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੱਸੇ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਨੂੰ ਨਿੱਕਲ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਖੇਲ ਨੇ - ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੱਸੇ - ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰਾ ਲਿਆ (31:17-21)। ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਤ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ।

ਤੰਜੀ ਨਾਲ ਵਿਗੜਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਭਾਲਣ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭੱਜਣ ਵਾਲਾ ਡਰਪੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਨਿਸਚਤ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਸ ਪੁਰਖੇ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਿੰਮਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਲੜਾਈ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਫੱਟਣ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਰਾਖੇਲ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਕਨਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਯਾਕੂਬ ਸਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਉਸ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪਚਾਪ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਭਲਾਈ ਸੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ: “ਧੰਨ ਓਹ ਜਿਹੜੇ ਮੇਲ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ”; “... ਦੁਸ਼ਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰੇ ਸਗੋਂ ਜੇ ਕੋਈ ਤੇਰੀ ਸੱਜੀ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਚਪੇੜ ਮਾਰੇ ਤੂੰ ਦੂਈ ਵੀ ਉਹ ਦੀ ਵੱਲ ਭੁਆ ਦਿਹ” (ਮੱਤੀ 5:9, 39)। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੋਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚਾਈ, ਪੁਰਖੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਿਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਮਾਨਸਿਕ ਤਨਾਅ ਝੱਲਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਹੁਣ ਜਦ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸੰਕਟ ਸੀ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ “ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ ਵੱਟੇ ਬੁਰਿਆਈ” ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 12:17), ਬਲਕਿ, ਉਸ ਨੇ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਯਾਕੂਬ

ਇਹ ਸਮਝ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਾਰਾਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਵੀਹ ਵਰਹੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਮੁਸਕਲ ਗੁਜਰੇ ਸਨ, ਉਹ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਦੈਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਇੱਜ਼ਤ, ਭੇਡਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਨਾਨ ਦੇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਧਨ ਮਾਲ ਦੀ ਬਰਕਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਉਹ ਬੁਰਾ ਵਿਹਾਰ ਜੋ ਲਾਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪੁਰਖੇ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਸੀ।

ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਅਣਡਿੱਠੇ ਹੱਥ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਕਰੋਧ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਲਾਬਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਟੱਬਰ ਨੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਯਾਕੂਬ ਦੀ ਟੋਲੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਾਬਾਨ ਤੇ ਸੁਫਨੇ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ, “ਖਬਰਦਾਰ ਹੋ ਅਰ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਨਾਲ ਭਲਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਬੋਲ” (31:24)। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਦੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਆਜ਼ਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਕਨਾਨ ਨੂੰ ਪਰਤਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵਿਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ, ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਹਤਰਿਆਂ ਨੂੰ “ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ” ਬਿਨਾਂ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਕੀਤੇ ਚੁਰਾ ਲਿਆਇਆ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਬੇਤੁਕੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਹਾਨੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ (31:25-30)।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਡਰ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਾਬਾਨ ਜਬਰਦਸਤੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਟੋਲੀ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰਾਇਆ ਹੈ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਜੀਉਂਦਾ ਨਾ ਰਹੇਗਾ। ਉਤਾਵਲੇਪਣ ਵਿਚ ਕਹੀ ਗਈ ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਰਾਖੇਲ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਲਾਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਅਸਬਾਬ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਰਾਖੇਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ “ਉੱਠੀ” ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤੀਵੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹਾਲ (ਮਾਹਵਾਰੀ) ਵਿਚ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਅਸਬਾਬ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਤੇ ਉਹ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਬੁੱਤਾਂ ਲਈ ਲਾਬਾਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਅਸਫਲ ਸੀ। ਉਹ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਅਸਬਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਬੁੱਤਾਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸਮਾਨ ਨਾ ਲੱਭਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਸੀ। ਯਾਕੂਬ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਮਾਮੇ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਸਨ (31:31-35)।

ਆਪਣੇ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਬੁੱਤਾਂ ਦੇ ਲਈ ਲਾਬਾਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਬੇਤੁਕਾ ਅਤੇ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ। ਅਸਲੀ ਬੁੱਤ ਜਾਂ ਦੇਵਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਗੁਆਚ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੋਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਅਸਮਰਥਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾ ਹੀ ਜਾਨ ਸੀ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਜੂਦ ਸੀ। ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਦੀ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ: ਇਹ ਲੋਕ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਬੁੱਤ, ਜਿਹੜੇ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਭੇਡ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਇਕ ਅਯਾਲੀ ਤੋਂ ਭਟਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਲੋਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਛਾ ਅਯਾਲੀ (ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਮਸੀਹ) ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਗੁਆਚੀ ਹੋਈ ਭੇਡ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੇ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਕੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਫੇਰ ਦੁਬਾਰਾ ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇਵੇਂ ਹੀ ਹਨ (49:22-25; ਜਬੂਰਾਂ 23:1-6; 40:9-16; ਲੂਕਾ 15:3-7; ਯੂਹੰਨਾ 10:10-18)।

ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਰਾਖੇਲ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲਾਬਾਨ ਉਸ ਨਾਲ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਅਣਉਚਿਤ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਬੁੱਤ ਅਰਥਹੀਣ ਸਨ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰਾਉਣਾ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਧੋਖੇ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਹਾਲਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸੱਚੀ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਗਲਤ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਰਕ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ “ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਗਲਤ ਕੰਮ ਸਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”

ਅੰਤ ਵਿਚ, ਯਾਰੂਬ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੁਰ-ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਝੱਲਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਮੰਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਸਬੂਤ ਮੰਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚੇਪੂਰਵਕ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਈਮਾਨਦਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਰ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵ ਵਿਚ ਲਾਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਖੁਦ ਘਾਟਾ ਝੱਲਣਾ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਟਹਿਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਰਿਹਾਂ ਵਿਚ, ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਉਸ ਦੇ ਮਾਮੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਲਬ “ਦਸ ਵਾਰ” ਬਦਲੀ। ਜੇਕਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਦਖ਼ਲ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਯਾਰੂਬ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਖਣੇ ਹੱਥ ਭੇਜਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮੇਰਾ ਕਸ਼ਟ ਅਰ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਵੇਖੀ ਅਰ ਕੱਲ ਰਾਤ ਤੈਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ” (31:36-42)।

ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਲਾਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਯਾਰੂਬ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੁਰ-ਵਿਹਾਰ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਆਉਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਦੈਵੀ ਹੱਥ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ

ਰਿਹਾ ਸੀ। ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਖਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ “ਛਲੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਬਿਖੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ” (ਕਹਾਉਤਾਂ 13:15; KJV)। ਸ਼ਾਇਦ, ਪੁਰਖੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਦੁਰ-ਵਿਹਾਰ ਸਹਿਣ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਕਹੇਗਾ: ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ “ਜੇ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਓਵੇਂ ਹੀ ਕਰੋ” (ਮੱਤੀ 7:12)। ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਮੂਲ ਪਾਪ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਉਸ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਆਇਆ - ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਭਰਾ ਹੋਵੇ - ਉਸ ਨੂੰ ਲਤਾੜਨਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਰਾਨ ਵਿਚ ਵੀਹ ਵਰਹੇ ਬਿਤਾਉਣ, ਲਾਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯਾਕੂਬ ਪਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰ-ਵਿਹਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕਿੱਦਾਂ ਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਸ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਤੇ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਵਾਂਗ, ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਭਾਲਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੁਫਨੇ ਵਿਚ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ, ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਅਸਬਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਲਾਬਾਨ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਚਾਓ ਨੇ ਲਾਬਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਹਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗਲਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਤੇ ਝੂਠਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਲਾਬਾਨ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਇੱਜ਼ਤ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੇਲ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਇਕ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਸਾਖੀ ਹੋਵੇਗਾ (31:43, 44)।

ਯਾਕੂਬ ਇਹ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੇ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਪੱਥਰ ਦਾ ਇਕ ਥੰਮ੍ਹ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਦ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਸਾਖੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਢੇਰ ਲਗਾਇਆ ਜੋ ਦੋ ਟੱਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਣ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਉਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁਰ-ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਇਕ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਟੱਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਬੁਰਜ ਜਾਂ ਇਕ ਹੱਦ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਿਆਂ ਰੱਖਣਾ ਸੀ (31:45-52)।

ਮਸੇਪੇਤਾਮੀਆ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਲਾਬਾਨ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ ਕੇ ਭੋਜਨ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕਾਰਾਨਾਮੇ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸੌਂਹਾਂ ਚੁੱਕੀਆਂ (ਵੇਖੋ 26:26-33)। ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਾੜ ਦੇ ਉੱਤੇ ਰਾਤ ਬਿਤਾਈ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਤੜਕੇ, ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਹਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਮਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਟੋਲੀ ਹਾਰਾਨ ਨੂੰ ਕੂਚ ਕਰ ਗਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੂਚ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਯਾਕੂਬ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਬਾਨ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਜਵਾਈ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਲਾਲਚੀ ਦਿਲ ਅਤੇ ਹੱਠੀ ਘਮੰਡ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਂਜੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਰੋਕੀ ਰੱਖਿਆ; ਇਸ ਲਈ ਨੇਮ ਦੀ ਰਸਮ ਦੋਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਨੇਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਧੀ ਸੀ (31:53-55)। ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੁਰਖੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਕੋਲੋਂ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਲਾਇਕ ਸੀ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਇਸ ਪੂਰੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (31:3, 5, 7, 9, 13, 16)। ²ਸੁੱਖਣਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਕ ਤਾਕੀਦ ਸੀ ਕਿ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇ ਕੁਝ ਦੇਵੇਗਾ ਉਹ ਉਸ ਦਾ “ਦਸੋਂਧ” ਦੇਵੇਗਾ (28:22)। ³ਲਾਬਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਫਾਲ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਮਾਲੁਮ ਕੀਤਾ (30:27)। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਬੁੱਤਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਇਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਰਿਜ਼ਕੀਏਲ 21:21; ਜ਼ਕਰਯਾਹ 10:2)। ⁴“ਬੀਓਫਿਲੋ ਜੇ. ਮੀਕ, ਅਨੁਵਾਦ, ਏਨਸੀਐਂਟ ਨੀਅਰ ਈਸਟਰਨ ਟੈਕਸਟਸ ਰੀਲੇਟਿੰਗ ਟੂ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਜਿਲਦ ਤੀਜੀ, ਸੰਪਾਦਨ, ਜੇਮਸ ਬੀ. ਪਰਿਚਰਡ (ਪਰਿੰਸਟਨ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ: ਪਰਿੰਸਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1969) ਵਿਚ ਸਫ਼ੇ 219-20 ਤੇ ਹੈ “ਵਿਕਰੀ-ਗੋਦ ਲੈਣਾ।” ⁵ਈ. ਏ. ਸਪਾਈਸਰ, ਜੈਨੇਸਿਸ, ਦਿ ਐਂਕਰ ਬਾਈਬਲ, ਜਿਲਦ 1 (ਗਾਰਡਨ ਸਿਟੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਡੱਬਲਡੇਅ, 1964), 250. ⁶ਵਿਲੀਅਮ ਵਾਈਟ, ਬੀਓਲੀਜੀਕਲ ਵਰਡਬੁਕ ਆਫ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (TWOT) ਵਿਚ ੧੧੭ ਹੈ, 2.834. ⁷ਬਰੂਸ ਕੇ. ਵਾਲਟਕੀ, ਜੈਨੇਸਿਸ: ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜ਼ੇਨਡੇਰਵਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 2001), 428. ⁸ਇੱਥੇ “ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ” ਲਈ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (יָלָד, ਬੇਨ ਤੋਂ) ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ 43 ਅਤੇ 55 ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ” ਜਾਂ “ਬੱਚਿਆਂ” ਦੀ ਬਜਾਇ “ਦੇਹਤਰੇ” ਹੈ। ਰਾਖੇਲ ਅਤੇ ਲੇਆਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਕਨਾਨ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਲਾਬਾਨ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਦੇਹਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆ। ⁹ਜੇਮਸ ਬੀ. ਪਰਿਚਰਡ, ਦਿ ਏਨਸੀਐਂਟ ਨੀਅਰ ਈਸਟ ਇਨ ਪਿਕਚਰਸ ਰੀਲੇਟਿੰਗ ਟੂ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਦੂਜਾ ਸੰਪਾਦਨ (ਪਰਿੰਸਟਨ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ: ਪਰਿੰਸਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1969), 59 (ਨੰ. 188)। ¹⁰“ਮੇਰੇ ਸਵਾਮੀ” ਅਭਿਨੰਦਨ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਜੀਬ ਜਾਪਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ, ਅਥਰਾਹਾਮ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਕ ਅਜਨਾਬੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ (18:2, 3)। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧੀਆਂ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਨਰਮ ਲਫਜ਼ ਨਾਲ ਸਲਾਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ (31:35), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਤਨੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ (1 ਪਤਰਸ 3:6)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਸਾਮਰੀ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਯਿਸੂ ਕੌਣ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਨਰਮਾਈ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਨੂੰ “ਮਹਾਰਾਜ” ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ (ਯੂਹੰਨਾ 4:11)। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ਬਦ κύριος (ਕੁਰੀਓਸ) ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ “ਸਵਾਮੀ” ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

¹¹ਜੇਕਰ ਰਾਖੇਲ ਸੱਚ ਬੋਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਠੀ ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਉਹ ਬੈਠੀ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ

ਵੀ ਅਸੁੱਧ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ (ਲੇਵੀਆਂ 15:20)। ¹²ਜੈਨ ਈ. ਹਾਰਟਲੀ, *ਜੈਨੈਸਿਸ*, ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਿਬਲੀਕਲ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਪੀਬੋਡੀ, ਮਾਸਾਚੂਸਟੈਸ: ਹੈਂਡਰਿਕਸਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 2000), 276. ¹³ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਣ ਨੂੰ ਇਕ ਰੱਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਭੇਡ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। (*ਦ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਹੋਮਰ* 266.) ਅਯਾਲੀ ਨੂੰ ਭੇਡ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਾਂ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ (ਕੂਚ 22:10, 13; ਆਮੋਸ 3:12)। ¹⁴ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਅਰਾਮੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਉਤਪਤ 31:47; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 10:11; ਦਾਨੀਏਲ 2:4-7:28; ਅਜ਼ਰਾ 4:8-6:18; 7:12-26. ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਅਰਾਮ (ਉਹ ਇਲਾਕਾ ਜਿੱਥੇ ਲਾਬਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ) ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਠਵੀਂ ਸਦੀ ਮਸੀਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ, ਅਰਾਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਸੇਪੋਤਾਮੀਆ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਦੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ (2 ਰਾਜਿਆਂ 18:26)। ¹⁵“ਗਿਲਾਅਦ” ਨਾਮ “ਗਲੇਦ” ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਲਾਬਾਨ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਤੰਬੂ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਕ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ (31:23, 25)। ¹⁶ਕਈ ਹੋਰ ਅਨੁਵਾਦ ਇਬਰਾਨੀ ਲਿਖਤ ਦੀ ਇਹ ਸਮਝ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ (KJV; NKJV; ASV; RSV; NRSV; NIV; ESV; ਵੇਖੋ NEB; REB; TEV; NCV; NLT)। ¹⁷ਵਾਲਟਕੀ, 434.